

VERSLAG van de geheime vergadering van de Financiële Audit Commissie van 13 juli 2020 in het provinciehuis te Utrecht

Voorzitter:

Drs. E.H.R. Dinklo;

Aanwezig:

Drs. R. Strijk (gedeputeerde), R.G.J. Dercksen (PVV), M.J. de Droog, MSc/RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), V.C. Janssen (VVD), M. Lejeune-Koster (PvdA), W.J.A. Weyers (FvD) en W. Wijntjes (CDA);

Tevens aanwezig: M. Koedijk (accountant PWC) en P.J. Dul (PWC);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Dr. R. Poort (griffier) en G. van Weerd (verslag).

1. OPENING

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Hij is verheugd dat veel FAC leden (1 woordvoerder per fractie) in staat waren op het laatste moment fysiek deze geheime vergadering in het provinciehuis bij te wonen. Hij licht het volgende toe.

Oorspronkelijk zou de accountant afgelopen vrijdag het accountantsverslag onder embargo met PS delen, echter, dat is niet gelukt. Dat betekent dat er niet in openheid kan worden vergaderd, waardoor dit een geheime vergadering moest zijn. De voorzitter zal dienaangaande alsnog vragen om instemming van de FAC.

De belangrijkste reden voor deze vergadering is dat er nu over de wel aanwezige stukken kan worden gesproken, zodat niet alles in de komende PS vergadering aan de orde hoeft te komen. Deze vergadering kan als een soort tussenstap worden beschouwd.

Voor ligt het concept accountantsverslag onder embargo en een geheime statenbrief van GS over dat accountantsverslag.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat GS de stijlform, om PS onder embargo in te lichten, niet kent. GS kunnen een stuk uitsluitend openbaar of geheim toesturen. GS hebben met deze brief gereageerd op het stuk onder embargo: dat moest noodgedwongen geheim zijn, anders was het openbaar geworden. Uiteraard heeft spreker de intentie de stukken zo snel mogelijk openbaar te maken: dat is pas mogelijk nadat het accountantsverslag openbaar is gemaakt.

Op een vraag van de heer Eggermont antwoordt gedeputeerde Strijk dat het gaat om geheimhouding op grond van artikel 25, lid 1 van de Provinciewet.

De heer Wijntjes vraagt of het resultaat van deze vergadering zal zijn dat de jaarrekeningen in de komende PS vergadering worden vastgesteld.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat, als hij zou inschatten dat dat niet zou gaan lukken, hij deze “pressure cooker” niet had georganiseerd. Echter, het is geen garantie dat het gaat lukken, maar de koers is nog steeds dat 15 juli haalbaar is.

Mevrouw De Haan constateert dat 2 fracties niet in deze vergadering vertegenwoordigd zijn. Hoe worden zij over deze bijeenkomst geïnformeerd?

De voorzitter begrijpt, naar aanleiding van het antwoord van de notuliste, dat het verslag van deze vergadering morgen nog niet beschikbaar is, omdat een ander verslag van de commissie BEM met voorrang moet worden uitgewerkt voor de komende PS vergadering.

Hij zelf zal contact opnemen met de voorzitters van de beide fracties om ze te informeren over deze vergadering.

Hij verduidelijkt dat statenleden onderling informatie over geheime stukken mogen uitwisselen.

Dat wordt door de heer Janssen beaamd. Op verzoek van de VVD is dit punt destijds in het fractievoorzittersconvent behandeld en de uitkomst is dat fracties onderling over geheime stateninformatie kunnen spreken.

Mevrouw Groen vraagt of de extra FAC vergadering morgen om 9.00 uur, voorafgaand aan de komende PS vergadering, een openbare vergadering via MS teams zal zijn. Hoe wordt er gehandeld indien de accountantsverklaring er op dat moment nog niet is, maar later die dag?

De voorzitter licht toe dat een MS Teams vergadering op wettelijke gronden nooit geheim kan zijn.

De doelstelling is dat alle stukken, dus het accountantsverslag, de accountantsverklaring en de reactie van GS, a.s. woensdag openbaar zijn. Het is de bedoeling dat ook de FAC vergadering van dat moment openbaar is. Is dat niet het geval, dan ontstaat er een andere situatie en op dat moment zal digitaal worden besproken hoe daarmee moet worden omgegaan.

Mevrouw Groen laat weten dat zij woensdagochtend niet fysiek aanwezig kan zijn in het provinciehuis. Zij gaat op die dag uit van digitale vergaderingen.

De voorzitter constateert vervolgens dat de commissie FAC instemt met deze geheime vergadering.

Hij geeft eerst het woord aan de accountant, mevrouw Koedijk.

Mevrouw Koedijk licht toe dat er hard wordt gewerkt aan de afrondende werkzaamheden. Deze zijn nog niet zo ver gevorderd dat zij nu een voornemen openbaar kan delen met de commissie en de buitenwereld. Om die reden is er nu voor een geheime vergadering gekozen. Het is belangrijk dat er voldoende tijd is voor het accountantsverslag en dat PS worden meegenomen in de loop van het proces.

Wat zijn de afrondende werkzaamheden? Dat zijn bv. aansluitingen naar de materieel vast actief, een onderzoek of de onderhoudskosten al dan niet zijn geactiveerd, de controle van de brugstraat voor de jaarrekening 2019 en de controle op de niet uit de balans blijvende verplichtingen. De provincie moet hiervoor nog een aantal gegevens opleveren. Het gaat om grotere posten en afgewacht wordt wat er wordt opgeleverd. Zij weet niet wat dat voor de controleverklaring kan betekenen.

Tot nog toe blijven de bevindingen binnen de marges, maar zij weet niet wat er nog komen gaat. Zij heeft goede hoop dat alles tijdig en goed kan worden afgerond, maar garanties kan zij niet geven.

Aan de hand van het accountantsverslag, lichten mevrouw Koedijk en de heer Dul de bevindingen van de accountant middels de kernboodschappen toe.

O.a. komt het volgende naar voren:

- In de controleverklaring staat een extra paragraaf waarin wordt gewezen op de gebeurtenissen na balansdatum, als gevolg van het Covid 19 virus en de mogelijke effecten daarvan in de toekomst. Dit raakt de cijfers over 2018 en 2019 niet.
- Bevindingen wat betreft de aanbestedingsregels: de accountant dient deze ook aan de desbetreffende Europese wet- en regelgeving te toetsen. In de aanbestedingen zijn bevindingen geconstateerd en de fouten zijn van allerlei soort, verspreid door de organisatie. De rechtmatigheidsfouten 2018 en 2019 staan in het accountantsrapport. Ook zijn er onzekerheden geconstateerd, omdat bepaalde informatie ontbreekt.
- Uithoflijn: In 2017 was er een onzekerheid van € 12 miljoen die is doorgeschoven naar 2018. De organisatie heeft uitgezocht waar die onzekerheid uit bestaat. Gebleken is dat er in die € 12 miljoen

een trap zit, die voor rekening komt van de gemeente Utrecht. Deze hoort om die reden niet bij de onzekerheid van de provincie Utrecht. Het gaat hier niet om geactiveerde kosten maar om geld dat de provincie van de gemeente Utrecht krijgt. Dat betekent dat er € 1,9 miljoen van de onzekerheden wordt afgehaald. De provincie krijgt vervolgens geld van het rijk dat voor een deel aan de onzekerheden is toe te rekenen en ook daarmee wordt de onzekerheid verlaagd. Een deel van de onzekerheden is toe te rekenen aan de gemeente Utrecht zodat er per saldo een bedrag van € 4,8 miljoen overblijft dat netto geactiveerd is in de jaarrekening van de provincie Utrecht, waarvan de prestatielevering niet kan worden aangetoond. Gelet op de verslaggevingsregels kan een onzekerheid niet worden geactiveerd. Daarmee is er terecht netto afgeboekt in de jaarrekening 2018. De accountant heeft dit nog een keer als onzekerheid meegenomen. Er resteert nu nog een post aan kosten van € 4,8 miljoen. De accountant beschouwt deze post nog één keer als onzeker, maar die onzekerheid is in 2019 weg en wordt zo richting de toekomst opgelost.

- Gebiedsontwikkeling Hart van de heuvelrug: met de rode projecten wordt het geld verdiend terwijl er in natuur wordt geïnvesteerd. In het verleden hebben PS besloten beiden als één project te beschouwen. Echter, in 2019 is er nieuwe regelgeving gekomen waarin wordt gesteld dat dit soort projecten moeten worden gesplitst in de exploitatie aan de ene kant, als gevolg van de rode projecten, en aan de andere kant in investeringen in natuur. Dat is gecorrigeerd in de jaarrekeningen en voldoet nu aan de nieuwe eisen van het BBV.
- Kwaliteitsslag leesbaarheid van de jaarstukken: de accountant beoordeelt ook de kwaliteit van de leesbaarheid van de teksten. De accountant is van mening dat er op dit vlak nog wel een verbetering mogelijk is. Het is belangrijk dat in de komende jaren op te pakken. In 2020 worden er dienaangaande al de eerste stappen gezet.
- Beheersing fraude en integriteit: de provincie is daarmee hard aan de slag gegaan. De accountant heeft geconstateerd dat het nieuwe college en het nieuwe management daadwerkelijk een open houding creëren als het gaat om de beheersing van fraude en het bevorderen van de integriteit. De accountant heeft vastgesteld dat het protocol voor de klokkenluidersregeling daadwerkelijk functioneert.
- Gestart is met een provincie brede fraude analyse. Dat is belangrijk voor de accountant om de risico's in de organisatie te kunnen identificeren, alsmede te controleren of er goede maatregelen zijn getroffen. Dat zal gekoppeld worden aan het integriteitsbeleid. De werkzaamheden van de accountant op het gebied van fraude controle hebben niet tot bevindingen geleid.
- Mevrouw Koedijk noemt het jaarrekeningenproces een moeilijk traject. De organisatie vindt het lastig om informatie voor de accountant op te leveren. Er gaan veel vragen en antwoorden over en weer en er wordt hard gewerkt om de onderbouwing van de posten in de jaarrekeningen op voldoende niveau te krijgen. De samenwerking is goed maar er zijn door de provincie nog wel flinke stappen te maken.
- Veel informatie is verzameld. Dat wordt vastgehouden en moet worden geborgd om te kunnen hergebruiken voor het jaarrekeningproces in het volgende jaar.

Gedeputeerde Strijk verwijst naar de statenbrief van GS op het accountantsverslag van PWC. Opnieuw geeft de accountant aan dat er in de organisatie het nodige te verbeteren valt. Dat was al langer bekend en de noodzakelijke verbeteracties zijn al her en der ingezet.

Spreker heeft de FAC eerder geïnformeerd over het afboeken van de onzekerheid van de Uithoflijn, over de stelselwijziging waardoor de rode en groene projecten Hart van de Heuvelrug moeten worden gesplitst en over de verbetering van de leesbaarheid van de stukken. Dat laatste ziet spreker bijna als een persoonlijke missie.

Het doet hem goed dat ook de accountant signaleert dat de provincie zelf in een onderzoek de vinger heeft gelegd op de noodzakelijke verbetering van de aanbestedingsregels.

Hij vindt het daarnaast plezierig dat de accountant de open houding van GS herkent als het gaat om de bestrijding van fraude in de organisatie.

In het accountantsverslag vond hij de achterstanden in de subsidieverstrekking een opvallend gegeven, evenals de passage van de accountant over de registratie van de gronden. Op beide punten zijn ook verbeteringen noodzakelijk en GS hebben die zeker in beeld.

Al met al herkent het college van GS de constatering en de aanbevelingen van de accountant.

De voorzitter geeft het woord aan de fracties.

De heer Wijntjes constateerde bij het lezen van het accountantsverslag dat er nog veel moet gebeuren. Veel was voor hem herkenbaar.

Hij noemt enkele zaken die hem verbaasd hebben.

- De oorzaak van vele fouten is gelegen in het feit dat iedere provincied medewerker in het financiële systeem kan werken. Daardoor kunnen veel gegevens niet meer worden teruggevonden. Dat moet afgelopen zijn.
- Inmiddels is er nog een onzekerheid van ruim € 4 miljoen Uithoflijn overgebleven. Hij gaat ervan uit dat die onzekerheid voor een deel wordt doorgeschoven naar de gemeente Utrecht, immers, die gemeente is voor deel budgethouder van de Uithoflijn.
- Inderdaad kan de kwaliteit van de verslaggeving beter maar hij hoopt dat de jaarrekeningen ook minder omvangrijk gaan worden: nu beslaat een jaarrekening ca. 300 pagina's en dat is voor statenleden wel erg veel. Daarbij bevatten het verslag en de jaarrekeningen de nodige doublures. Dat kan minder, wanneer men zich beperkt tot hetgeen de provincie verplicht is volgens het BBV.

De heer Eggermont vindt het accountantsverslag wel leesbaar. Wat betreft het deels afboeken van de onzekerheid bij de Uithoflijn, merkt hij op dat hij in de jaarverslagen van de gemeente Utrecht niets heeft gelezen over dergelijke onzekerheden. Hoe wordt gecommuniceerd dat een deel van de onzekerheid van de provincie Utrecht thuishoort bij de gemeente Utrecht?

In het kader van de WNT leest hij in het controleprotocol 2018 en 2019 dat de anticumulatieregels niet behoeven te worden gecontroleerd. Zijn vraag is of dat wel in het jaarverslag had moeten staan. Wie had hierover moeten communiceren en wie controleert er wel in dat opzicht?

Mevrouw Groen begrijpt dat onderdelen nog op rechtmatigheid en getrouwheid worden gecontroleerd. Zij vraagt of inmiddels het meeste kan worden afgevinkt van het lijstje nog onderhanden werk van de accountant. Zij begrijpt dat de bevindingen van de accountant nog onder de tolerantiegrens zitten maar het is haar nog niet duidelijk in hoeverre het werk is gevorderd. Gaat het om details of om grote posten?

Voorts vraagt zij hoe er wordt gehandeld indien de accountant geen goedkeurende verklaring kan afgeven. Het is de bedoeling dat de jaarverslagen op 15 juli in PS worden vastgesteld. Is een uitloop mogelijk naar 16 juli? Dat zou wat meer lucht in het proces opleveren.

Voorts signaleert zij op pag. 8 van het jaarverslag dat er achter de afbeeldingen 2018 en 2018 een soort schaduw zit. Hoe moet zij dat interpreteren?

De voorzitter signaleert dat PS het jaarverslag volgens een eigen planning kunnen vaststellen, echter, later dan 15 juli levert waarschijnlijk problemen op met BZK.

De heer Janssen heeft een wat dubbel gevoel. Aan de ene kant constateert hij dat er heel hard is gewerkt en dat iedereen van harte hoopt het proces op 15 juli met de vaststelling van de jaarrekeningen te kunnen afronden. Hij heeft daar alle begrip voor. Aan de andere kant zegt de accountant dat zij nog wacht op informatie uit de organisatie en dat er nog zaken moeten worden uitgezocht. De VVD begrijpt dat er in dit stadium van het proces meer moet gebeuren dan aanvankelijk werd gedacht.

De heer Janssen vraagt de accountant en de gedeputeerde tot hoever het eigenlijk nog wel verantwoord is om de deadline op aanstaande woensdag te kunnen halen. Enerzijds moet de zorgvuldigheid bovenaan staan, anderzijds moeten de staten als controlerend orgaan de tijd krijgen om die taak in te vullen. Stukken zijn nu nog niet openbaar beschikbaar voor de vergadering van 15 juli. Eigenlijk gebeurt er nu iets, dat niet binnen het provinciale vergadersysteem past.

Wat betreft de onzekerheid over de Uithoflijn, vindt de VVD het te verkiezen dat dit als een apart besluit aan PS zou zijn voorgelegd. Nu wordt dit gepresenteerd als een besluit van GS. Is het college wel bevoegd om dit besluit te nemen in het licht van de nota Investeren en Activeren?

De VVD begrijpt dat de investeringen in het groen Hart van de heuvelrug geactiveerd worden. De VVD vraagt zich wel af of dit nog fiscale gevolgen heeft. Heeft dit een risico in zich op naheffing van een VBP?

In het verslag van de accountant wordt diep ingegaan op subsidies en de wijze waarop deze worden verantwoord. De VVD stelt voor om daar als FAC eens uitgebreider bij stil te staan, vooral om te doorgronden hoe dat precies in elkaar zit.

In het verslag wordt ook ingegaan op de wijze waarop met de provinciale reserves wordt omgegaan. Het is goed dat de accountant daar de vinger op legt. Ook daarover zou het goed zijn om als commissie BEM of FAC een open discussie aan te gaan over mogelijke denkrichtingen, voor- en nadelen en de effecten daarvan.

De heer De Droog merkt op dat fouten en onzekerheden, waar nu nog aan gewerkt wordt, gaan leiden tot een variant van een accountantsverklaring. De gedeputeerde heeft de bereidheid alles te verwerken wat boven tafel komt, maar er kunnen nog wel onzekerheden resteren. In welke mate speelt dat nog een rol? Gaat het nu nog om fouten die nog gecorrigeerd kunnen worden of is er nog sprake van onzekerheden die kunnen leiden tot een niet goedkeurende verklaring?

In het verslag staat een lijst met gemaakte kosten op verschillende projecten, waarvoor kredieten zijn verstrekt. Kan dat een risico opleveren? Er worden kosten gemaakt en kan het zijn dat de kredieten op termijn niet voldoende blijken te zijn. Als voorbeeld noemt hij het project Maarsbergen. Daarvoor is ooit een statenkrediet vastgesteld en er worden al de nodige kosten gemaakt, maar de aanbesteding moet nog volgen. Wellicht dat daarover na de zomer in de FAC over van gedachten kan worden gewisseld.

Voorts constateert D66 dat de provincie een groot verbetertraject is ingegaan om met name de financiële kolom te verbeteren. Hij vraagt hoe de accountant daar tegen aan kijkt. Is de provincie in het licht van de accountantscontroles 2020 en 2021 op de goede weg?

Mevrouw De Haan sluit zich aan bij alle waarderende woorden die reeds zijn uitgesproken. Zij sluit zich ook aan bij de opmerkingen over de leesbaarheid van de jaarverslagen, ook dat is iets waar al jaren lang om wordt gevraagd. Zij had gehoopt op iets meer informatie over 2019 ten opzichte van het accountantsverslag wat nu voor ligt. Zij hoort dat er nog bepaalde thema's onder de loep worden genomen. Toch vraagt zij een en ander explicieter te maken, ook met het oog op de haalbaarheid van de planning. Er is sprake van fouten en onzekerheden, maar waar zitten de grootste knelpunten en gaat het lukken om dat voor woensdag af te ronden?

De ChristenUnie sluit zich voorts aan bij de vragen over de subsidies. Ook daarover is meer informatie nodig. Het accountantsverslag is erg prettig leesbaar. Zij herkent daarin de stappen die de gedeputeerde met PS heeft gezet.

In het staatje over de kwaliteitswaarde jaarverslag 2019 ten opzichte van 2018, leest zij dat de informatie-waarde en de kwaliteit van de paragrafen nog niet direct verbeterd is. Kan de accountant bevestigen dat de provincie nu wel op de goede weg is?

De heer Weyers sluit zich aan bij de reeds uitgesproken waarderende woorden voor het vele werk dat is verzet. Hij laat weten dat de woordvoerder van FvD helaas verhinderd is hier aanwezig te zijn: spreker neemt hem in deze vergadering waar.

Hij constateert dat er nog steeds vragen zijn over de onzekerheid Uithoflijn en dat er aanpassingen zijn geweest in Hart van de Heuvelrug. Ook blijft men wat hangen in de leesbaarheid van de jaarverslagen, waarover ook al eerder is gesproken, naar aanleiding van motie van FvD. Overigens werd deze motie ingetrokken. Gedeputeerde Strijk heeft aangegeven dat hij dienaangaande op verbetering wil inzetten. Spreker vindt de jaarverslagen wel leesbaar maar ook erg veel, in totaal ca. 700 pagina's voor twee jaarverslagen. Het lijkt de goede kant op te gaan. Als het lukt om met stoom en kokend water de twee jaarverslagen a.s. woensdag te kunnen afronden, dan heeft de provincie Utrecht een grote stap gezet. Hij hoopt dat dat met de vereiste kwaliteit mogelijk is.

De heer Dercksen sluit zich aan bij de heer Janssen wat betreft de waardering voor het verzette werk maar ook bij de zorgen die de heer Janssen daaraan verbond voor wat betreft het uiteindelijke resultaat. Nu moet alles als een speer geregeld worden, gelet op de PS vergadering van 15 juli a.s., terwijl de accountant zich nog met een aantal significante zaken moet bezighouden. De vraag is gerechtvaardigd of dat wel goed gaat. Moeten PS wel willen die jaarverslagen a.s. woensdag te accorderen nu het proces onder zulke grote druk staat?

Hij hoorde dat het niet halen van de deadline tot problemen zou leiden met BZK. Hij heeft in dit proces geleerd dat die problemen van BZK vanzelf weer weg gaan na 6 maanden: daar hoeft de provincie niets voor te doen. Hij heeft liever een goed stuk straks, dan een gemankeerd stuk nu.

De PVV is blij van de accountant te vernemen dat het klokkenluidersprotocol op een goede manier in de organisatie is geïmplementeerd. Dezelfde vraag geldt nu voor het aanbestedingsprotocol: is dat ook voldoende in de organisatie geland?

Wel vindt hij "het gedoe" rond de € 12,2 miljoen onzekerheid Uithoflijn een vreemde zaak. Er was veel aan de hand en de vorige accountant constateerde dat het onzeker was of er voor dat bedrag prestaties waren geleverd. Nu hoort hij dat er slechts € 4,8 miljoen overblijft. Hoe valt dat te verklaren?

Ook is zijn vraag in hoeverre de gemeente Utrecht is aangehaakt wat betreft een trap van € 1,9 miljoen.

Mevrouw Lejeune spreekt eveneens waardering uit voor iedereen die hard werkt aan het jaarrekeningenproces.

Zij vraagt zich af hoe er € 1,9 miljoen voor een trap kan worden uitgegeven. Dat is wel erg veel geld maar ze is blij te horen dat de gemeente Utrecht dat bedrag betaalt.

Blij is de PvdA met de stabiele financiële positie van de provincie Utrecht. Landelijk gezien springt de provincie Utrecht er erg goed uit.

Zij leest bij de pijltjes over de kwaliteit "leesbaarheid" dat deze voldoende is, terwijl de accountant stelt dat de kwaliteit matig is. Dat is wat onduidelijk.

De belangrijkste verwachting van de PvdA is dat met alle verbeteringen en aanbevelingen er een regulier jaarrekeningproces in 2020 kan worden gevolgd, volgens de normale P&C cyclus. Zij vraagt hoe de accountant daar tegenover staat, temeer daar het boekjaar inmiddels al halverwege is. Het is toch niet zo dat de verbeteringen nu nog in gang moeten worden gezet? Zijdelings wordt dat in de tekst gesuggereerd maar zij mag toch hopen dat dit al behoorlijk gevorderd is.

De heer Hazeleger laat weten dat de heer V.d. Dikkenberg "wettig" verhinderd is: spreker brengt namens hem de groeten over aan deze commissie.

De SGP sluit zich aan bij de lovende woorden als het gaat om de leesbaarheid van de stukken van deze accountant. Hij hoopt dat de jaarrekeningen van de provincie net zo leesbaar gaan worden. Ook hij uit waardering voor het werk van accountant en ambtenaren. Eens is hij het met de heer Janssen dat de verwachting was dat het proces verder gevorderd zou zijn dan nu het geval is. De geheime behandeling van dit stuk is voor de SGP een teleurstelling. Liever wilde zijn fractie over de stukken in de openbaarheid spreken. Terecht vroeg mevrouw de Haan om meer duiding en kleuring bij hetgeen er nu precies aan de hand is. Waar zitten onzekerheden en waar moeten PS rekening mee houden?

De SGP herkent zich in de bijdrage van de heer Wijntjes als het gaat om de inhoud. In het stuk staat veel terug te lezen, ook wat betreft conclusies en aanbevelingen in het accountantsverslag 2018 van EY. Dat leidde tot actiepunten van GS, maar ook de commissie Langelaar heeft na onderzoek aanbevelingen uitgebracht. Het is voor PS belangrijk vooral zicht te houden op het totaal pakket van maatregelen. Hij hoopt binnenkort een update tegemoet te kunnen zien van alle verbetermaatregelen, uit de verschillende rapporten. Hij gaat ervan uit dat dit accountantsverslag een toevoeging is op de verbeterpunten die reeds zijn geformuleerd. PS dienen toezicht te kunnen houden op het totaalpakket aan verbetermaatregelen.

De heer De Droog meent dat de wens van de heer Hazeleger wordt geconcretiseerd met de kwartaalrapportages, waarin alle verbeterpunten en aanbevelingen die ooit zijn uitgebracht, worden opgesomd en die

iedere drie maanden aan PS worden voorgelegd. Hij gaat ervan uit dat nieuwe aanbevelingen van deze accountant daaraan worden toegevoegd.

De heer Hazeleger antwoordt dat dit precies is wat hij bedoelt.

Hij vervolgt, in aansluiting op de reactie van mevrouw Lejeune, dat er in 2020 weer een jaarrekening wordt verwacht. Hij gaat ervan uit dat de planning met veel minder druk dan nu kan worden gehaald.

Mevrouw Koedijk gaat in op de vragen en opmerkingen van fracties. Volgens haar zijn er reeds maatregelen genomen in het systeem om de toegang te beperken. Inderdaad moet de onzekerheid over de post Uithoflijn aan de gemeente Utrecht worden gemeld. De accountant heeft daarover geen contact met de gemeente. De trap betreft een contract met de gemeente Utrecht.

Inderdaad controleert de accountant niet op de WNT anti cumulatie en het college hoeft dit niet te melden. Alle jaarrekeningen worden landelijk door BZK wel gecontroleerd op anti cumulatie.

Blij is zij met de reactie van de heer Janssen: voor de accountant staat kwaliteit op 1. De reden waarom de stukken nu nog niet konden worden afgerond is dat er nog stappen moeten worden gezet die nodig zijn. Dat is ook de reden waarom zij steeds aangeeft dat er geen garanties zijn. Als zij woensdagochtend 15 juli nog niet zo ver is, dan zal zij haar handtekening niet onder de accountantsverklaring zetten. Er is veel druk en getracht wordt de stukken op tijd gereed te krijgen, maar er moet wel goed werk worden geleverd.

De accountant is al een tijd bezig om informatie uit de organisatie te verkrijgen: er is al heel veel informatie gewisseld en nu zijn er nog wat lastige posten die moeten worden opgeleverd. Onderhanden werk betreft: materieel vast actief, de onderhoudskosten in de lasten 2019 en controle van doorgevoerde correcties in de jaarrekening 2019. Het gaat om belangrijke bedragen. Zijn deze niet goed gecorrigeerd, dan is dat wel relevant. Een flinke klus is ook de controle van de niet uit de balans blijvende verplichtingen: dat zijn alle grote contracten. Nagegaan wordt wat er nog aan verplichtingen open staat.

De heer Dul verduidelijkt dat er vanmorgen is gesproken over bevindingen, die het afgelopen weekend zijn opgehaald. Deze bevindingen worden momenteel aangepast en vervolgens moet ook dat weer worden gecontroleerd. Op dit moment blijven de bevindingen in het verslag ruim binnen de marges en dat zou betekenen dat men uitkomt op een goedkeurende verklaring. Echter, er staat nog een post open van € 10 tot 20 miljoen. Die is zodanig omvangrijk dat er nog wel 20 of 30 steekproeven nodig zijn. Het resultaat van die steekproeven is nog niet binnen. Zodra deze binnen zijn, moeten ze weer worden geverifieerd. Daar kan geen voorschot op worden genomen. Om die reden kan nu nog niet worden gezegd: de goedkeurende verklaring komt er aan. Zijn er posten die niet kloppen, dan zal er morgenochtend opnieuw overleg moeten plaatsvinden, wellicht gevolgd door een spoedactie om te checken of het klopt. Hij hoopt met deze toelichting de dynamiek en de inkleuring van het proces te verduidelijken.

De heer Hazeleger memoreert dat dit controleproces al lange tijd gaande is. Waar eindigt dit en hoe lang blijft dit zo doorgaan?

Mevrouw Koedijk antwoordt dat de accountant voldoende zekerheid en onderbouwing moet hebben om een goedkeurende verklaring te kunnen afgeven. Soms lukt dat niet, en dan volgt er een onzekerheid in de bevindingen. Goed of fout volgt uit toetsing aan een aantal controlenormen. Inderdaad vindt de organisatie het wel eens lastig wanneer de accountant steeds weer vraagt om posten en uitgaven aan te tonen en te onderbouwen. Echter, alle klanten van de accountant ervaren dat wel eens als lastig.

De accountant is nu beslist in de afrondende fase, anders had zij hier niet gezeten. Er is nog 1 dag te gaan tot 15 juli en steeds maar blijven corrigeren is geen optie. Op een gegeven moment had de organisatie besloten zoveel mogelijk te corrigeren, dat betekent dat de basis laag is, maar er moeten geen grote onvolkomenheden in zitten. Kwaliteit in de controle staat voorop.

Mevrouw Groen had een vraag over de pijltjes in het accountantsverslag. Die vraag is in andere organisaties ook voorbij gekomen. Het zijn schaduwen die op de een of andere manier niet verwijderd kunnen worden. De pijltjes staan bij het overall oordeel en daarnaast worden er detail oordelen gegeven.

De heer Wijntjes vroeg of het jaarverslag minder omvangrijk kan worden. Dat is veel moeilijker dan wordt aangenomen; er moet dan heel erg SMART worden geschreven. Het gaat haar erom dat PS goed zijn

controleerende taak moet kunnen uitvoeren en dat vraagt om het combineren van beleidsdoelstellingen, de bereikte resultaten en wat heeft dat gekost. Op die stap wil zij uitkomen in het jaarverslag.

De heer De Droog valt de accountant bij. Het is heel goed dat teksten in een jaarrekening met cijfers worden geduid. Dat maakt het voor PS veel inzichtelijker.

Mevrouw Koedijk gaat in op de onzekerheid rond de Uithoflijn die door de vorige accountant werden vastgesteld op € 12 miljoen. Daar is geen twijfel over. Een aantal baten en herstelposten door het jaar heen zorgt ervoor dat de onzekerheden in de administratie worden verlaagd. Er is een bijdrage van het rijk die over de activa wordt verdeeld, dus ook over een onzeker deel. Daardoor verlaagt de onzekerheid. Die onzekerheid bevat ook een aandeel van de stad Utrecht, en ook daardoor wordt de onzekerheid minder. De onzekerheid bevat ook een bijdrage van de stad Utrecht die eerlijk over de activa wordt verdeeld en opnieuw leidt dat tot vermindering van de onzekerheid.

Op de vraag van de heer Janssen, antwoordt mevrouw Koedijk dat het de verantwoordelijkheid van GS is om te zorgen voor een goede jaarrekening zonder onzekerheden. Onzekerheden kunnen niet jaar in jaar uit worden meegenomen. Wat betreft de onzekerheid over de Uithoflijn is er sprake van een ongewenste situatie en de gedeputeerde dient dat op te lossen: toen bleek dat het afboeken van die onzekerheid een goede oplossing was. Wanneer de staten daarover zouden gaan bij de jaarrekening, dan zou zij haar verklaring niet kunnen afgeven. Zij staat op het standpunt dat GS in dit geval bevoegd zijn.

Gevraagd werd naar fiscale consequenties wegens een andere administratie van de GREX Hart van de Heuvelrug. Die zijn er niet, omdat de situatie niet verandert, tenzij de belastingdienst zijn mening gaat veranderen. Hart van de Heuvelrug blijft één gebiedsontwikkeling maar de registratie van de rode en groene projecten is anders geworden. Wel is bekend dat er over dit thema discussie plaatsvindt, overigens niet naar aanleiding van deze actie.

De heer Dul voegt toe dat er landelijk veel discussie is over grondexploitatie in combinatie met vennootschapsbelasting en dat is nu onderwerp van gesprek bij de belastingdienst.

Mevrouw Koedijk begrijpt dat de commissie t.z.t in gesprek wil gaan over subsidies. Interessant is de nieuwe regelgeving die ingaat in het begrotingsjaar 2021. Dat kan een goede aanleiding zijn om dat gesprek aan te gaan. Ook juicht zij een gesprek over de reserves toe.

De accountant controleert of de investeringskredieten niet worden overschreden en de begrotingsrechtmatigheid wat dat betreft niet wordt geschaad. De accountant kijkt naar het activeren van kosten in relatie tot de balans en het krediet. Als er een lijst met kredieten is, wordt er getest of er ook echt een krediet is.

De heer Wijntjes verwijst naar de bijlage inzake openstaande kredieten. Wordt er gekeken naar de cost en de cost to complete? Er is bv. nog ruimte voor € 40 miljoen maar misschien is er wel € 50 miljoen nodig.

De heer Dul laat weten dat dit niet door de accountant kan worden beoordeeld: dat is ook geen rol van de accountant.

De heer De Droog licht toe dat er aan een krediet een voorcalculatie ten grondslag ligt. Hij zou verwachten dat de kosten die op zo'n krediet worden geboekt te relateren zijn aan de voorcalculatie. Wanneer er kosten worden geboekt, die daar niet in passen, dan zijn dat kosten die nog niet door kredieten gedekt zijn.

Mevrouw Koedijk laat weten dat de juiste toerekening wel wordt gecontroleerd. Het overzicht met investeringskredieten is overigens geen verplichte bijlage, maar een bijlage in de jaarrekening. De accountant controleert deze niet op de cijfers maar wel of deze in lijn zijn met de controle.

De heer Janssen vindt het interessant te vernemen hoe het college daarmee omgaat. Wie controleert de investeringskredieten? Dat is cruciaal voor het in control zijn van de investeringen van de provincie Utrecht.

Mevrouw Koedijk gaat in op de vragen hoe het nu gaat richting 2020. De accountant probeert steeds de stappen die gezet worden voor PS te benoemen. Soms zijn die stappen klein, soms zijn ze groter. PS worden

daarover met regelmaat geïnformeerd. Daarbij wordt ook aangegeven waar nog een flinke stap zit voor verbetering. Het proces voor de afronding van de jaarrekening maakt wel dat andere projecten wat zijn vertraagd. Eén van de projectleiders voor het project verbetering financiële verantwoording, houdt zich nu met de jaarrekeningen bezig. Wat betreft het controleproces 2020 staat vast dat daarmee eerder zal worden gestart. PWC kent inmiddels de organisatie, de organisatie kent de accountant en er is heel veel informatie verzameld. Zij heeft goede hoop dat het volgende jaarrekeningproces beter gaat dan dit jaar, maar waarschijnlijk zal het toch nog wat minder soepel verlopen dan wordt gehoopt. In feite gaat het hier om een groeiproject maar zij ziet wel mogelijkheden dat het beter zal gaan dan vorig jaar.

De accountant heeft rondom de aanbestedingen enkele aanbevelingen gedaan. Voor de aanbestedingen is er inmiddels een Advisory Board ingericht.

De heer Dul licht dat nader toe. De provincie heeft een intern onderzoek naar de aanbestedingen uitgevoerd dat veel leerpunten heeft opgeleverd. Inmiddels worden er interne procedures aangescherpt. Aandachtspunt is de toegankelijkheid van de documentatie. Voor grote aanbestedingen is er een Advisory Board ingericht. Dat geeft meer waarborg dat processen correct worden afgelopen en er nieuwe verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Al met al worden er goede stappen gezet.

Gedeputeerde Strijk komt terug op de vraag wat er gaat gebeuren indien de jaarrekening 1 dag te laat wordt vastgesteld, dus op 16 juli in plaats van 15 juli. Hij heeft regelmatig contact gehad met BZK. Een vertraging van 1 dag is waarschijnlijk nog wel acceptabel voor BZK. BZK onderkent de inzet van de provincie Utrecht om de jaarrekeningen tijdig te kunnen afronden.

Hij is het eens met de heren Jansen en Dercksen die enerzijds erkennen dat er sprake is van een grote inzet maar anderzijds constateren dat de huidige gang van zaken niet past in het vergadersysteem van de provincie Utrecht. Het is bijna oneigenlijk dat GS van PS vragen om op zo'n korte termijn bij elkaar te komen en zoveel stukken door te nemen. Hij heeft daar bijna een gevoel van schaamte bij, ook richting het ambtelijk apparaat dat weer geen weekend heeft gehad om te kunnen werken aan de afronding van de jaarrekeningen. Dat moet absoluut beter. Hij waardeert zeer de constructieve houding van PS: duidelijk geven PS er blijk van dat dit een klus is die gezamenlijk moet worden geklaard. Volgend jaar durft hij deze inspanningen niet meer van PS en de organisatie te vragen. Dat zou nooit mogen. Namens GS biedt hij excuses aan voor de gang van zaken. Tegelijkertijd weet hij niet hoe het anders had moeten. Deze situatie trof hij aan in de organisatie maar daar is hij wel verantwoordelijk voor.

De accountant heeft zojuist verwoord waarom GS bevoegd zijn tot het doen van de afboeking onzekerheid Uithoflijn, maar hij is het wel eens met de opmerking van de heer Janssen dat hij dat wel actiever aan PS had kunnen melden. Dat heeft hij de heer Janssen al eerder laten weten.

Spreker vindt het heel goed t.z.t. apart in de FAC van gedachten te wisselen over de subsidies. Dat wordt ook in de managementletter benadrukt.

Gevraagd werd hoe het kan dat er in dit stadium van het proces nog grootschalige controles nodig zijn. Iedereen keer komt weer het beeld naar boven dat onderzoek en vertraging voortkomt uit bekende oorzaken, die nu worden aangepakt. De correcties waar het nu om gaat, hebben te maken met de initiële boekingsgang en de kennis van het BBV. Er zijn fouten in het systeem gemaakt die achteraf moeten worden hersteld en dat blijkt buitengewoon ingewikkeld te zijn in het systeem en vraagt heel veel werk. Onlangs was hij bij de virtuele uitreiking van 26 BBV verklaringen van medewerkers die een training hebben gevolgd. Dat is een verbeterpunt en actief wordt ingezet op vermeerdering van kennis van het BBV. Een ander verbeterpunt is verbetering en vereenvoudiging van het systeem.

Veel is er al gezegd over de leesbaarheid van de jaarverslagen. Gedeputeerde Strijk maakt dat bijna tot zijn persoonlijke missie. Hij gaat daar ook een project van maken. Inderdaad heeft het jaarverslag een forse omvang maar veel van de inhoud is wettelijk verplicht te publiceren. Hij wil graag leesbare samenvattingen maken maar er zijn PS leden die niet alleen genoeg nemen met een samenvatting maar alles willen lezen. Voorts licht spreker toe dat de accountant eindverantwoordelijk is, en zij handelt in opdracht van PS en niet van GS. Zij bepaalt het akkoord en de eindtoets en dan gaat de provincie als het gaat om de jaarrekeningen 2018 en 2019 met een voldoende over de streep. Op de kwaliteit van de accountant moet worden vertrouwd. Hij zal dan zeer verheugd zijn, niet alleen voor BZK, maar vooral voor de provinciale organisatie. Er

kan dan een streep onder het proces worden gezet; de standen van het eigen vermogen van de provincie zijn bekend op basis waarvan verdere besluiten kunnen worden genomen.

Gesproken werd over de druk in het proces. Spreker wijst erop dat er na de zomer alle tijd is om thema's verder op te pakken. Hij vindt het heel goed om over later verder over de subsidies en de kredieten te spreken.

In 2020 gaan zaken wel naar een andere fase toe, zoals de Uithoflijn. In dat jaar zal de accountant voor de derde keer de jaarrekening van de provincie Utrecht controleren. Stelselwijzigingen en de gevolgen daarvan voor de jaarrekeningen hebben veel tijd gekost, bv. voor Hart van de heuvelrug. In het BBV worden ook wijzigingen verwacht wat betreft subsidies en het moment van toerekenen van resultaten.

Voorts laat hij weten dat hij t.z.t. zal terugkomen op de controle (het voorlopen) op kredieten.

De heer Janssen verwacht niet dat de gedeputeerde overal onmiddellijk antwoord op heeft. Hij komt terug op het voorbeeld van de heer Wijntjes. De helft van het krediet kan al zijn uitgegeven, echter, indien er maar een kwart van de prestaties is geleverd, zegt dat niet zoveel. Omgekeerd kan ook.

De voorzitter zegt toe dat deze kwestie na het reces zal terugkomen in de FAC.

De heer Wijntjes vindt de ondertunneling Maarsbergen een mooi voorbeeld. Al jaren terug is daarvoor een krediet beschikbaar gesteld. De SGP suggereerde ooit daar de Utrechtse begrotingsystematiek op te enten. Spreker vindt dat een hele goede suggestie.

De heer Eggermont vindt het belangrijk dat PS wordt geïnformeerd zodra er sprake is van leeglopende kredieten, zodat PS een beslissing kunnen nemen en niet achteraf geconfronteerd worden met bv. extra nabetalingsen of iets dergelijks.

Gedeputeerde Strijk bevestigt dat hij graag met de FAC wil praten over subsidies en over de reserves en hoe het vollopen van kredieten door de organisatie moet worden gecontroleerd, nl. de check op gemaakte kosten binnen een krediet in relatie tot de voorcalculatie. Hij wil daar graag verder over spreken.

De voorzitter stelt voor dat onderwerp te bespreken in een FAC vergadering van september/oktober, samen met de andere onderwerpen die zojuist zijn genoemd. Wellicht is het goed dat GS daarover een notitie schrijven.

De voorzitter verduidelijkt voorts dat er hoe dan ook woensdag a.s. om 9.00 uur een digitale FAC vergadering zal plaatsvinden. Ligt er geen accountantsverklaring, dan zal worden besproken hoe er moet worden gehandeld. Ligt die verklaring er wel, dan zal daarover het gesprek worden gevoerd.

De heer Eggermont vraagt of de gedeputeerde alsnog kan ingaan op de onzekerheid rond een deel van de Uithoflijn, die nu voor een deel bij de gemeente Utrecht is gelegd. Hij wijst erop dat de provincie toezicht-houder is van de gemeente Utrecht.

Gedeputeerde Strijk zegt toe dat hij deze vraag voor woensdag schriftelijk zal beantwoorden. Vorig jaar is de onzekerheid over de Uithoflijn wel gemeld aan de projectorganisatie. Hij komt hier nog op terug.

De heer Janssen laat weten dat de gedeputeerde wat hem betreft zijn excuses niet had hoeven te maken, immers, hem valt niets te verwijten. Het ging hem erom tot hoever het verantwoord is de druk nog verder op te voeren. Daar zit zijn zorg.

Hij had het overigens wel beter gevonden wanneer PS actiever betrokken waren bij de besluitvorming over de afboeking onzekerheid Uithoflijn.

Overigens kan zich voorstellen dat PS onder voorbehoud instemmen met de jaarrekening, mocht de verklaring wat later komen.

Mevrouw Koedijk wijst erop dat zij geen verklaring kan afgeven, wanneer het een verantwoordelijkheid van PS was geweest. Zij kan ook niet onder voorbehoud een verklaring afgeven. Hadden PS iets anders besloten, dan had zij haar verklaring moeten terugtrekken en een nieuwe verklaring moeten afgeven.

De heer Hazeleger begrijpt van de gedeputeerde dat het totaal pakket aan verbeteringen wordt aangevuld met de aanbevelingen van deze accountant.

Hij memoreert dat er destijds ook een externe partij bij het proces was betrokken ter controle van stukken op volledigheid en kwaliteit. Heeft die partij nog een rol in deze fase van het proces?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat het bedrijf in het begin van de controle heeft geholpen om de balansdossiers op orde te brengen, maar dat bedrijf is al een tijd niet meer in die opdracht werkzaam. Het bedrijf werd ingezet toen er onvoldoende menskracht in huis was en er veel vacatures waren.

Inderdaad zullen de aanbevelingen van deze accountant worden opgenomen in de verbeterlijst, maar vele daarvan zijn herkenbaar en doublures, en zijn dus al in het verbetertraject van de financiële kolom opgenomen waarover PS per kwartaal wordt gerapporteerd.

PS zullen door GS per kwartaal redelijk op hoofdlijnen worden geïnformeerd over de voortgang van de verbeterpunten. PS mogen verwachten dat al deze verbeterpunten door GS worden opgepakt. Zou dat niet gebeuren, dan zal de accountant daar volgend jaar ongetwijfeld een melding van maken.

Hij hoopt dat PS niet teveel op de stoel van GS gaan zitten.

Mevrouw De Haan sluit aan bij de opmerking van de SGP. Er zijn vele losse onderdelen in het kader van de versterking financiële functie, maar het totaal overzicht ontbreekt nog wat. In de boardletter stond bv. dat er behoefte is aan een visie en een ambitie op het totaal en de richting die wordt ingeslagen. Losse onderdelen zeggen niet alles of de provincie wel de goede kant op gaat.

De ChristenUnie vindt een visie en ambitie op dit punt erg waardevol.

De heer De Droog memoreert dat tijdens een eerdere bijeenkomst over de organisatieontwikkeling een presentatie werd gegeven over de toekomstige koers van de financiële organisatie.

Gedeputeerde Strijk zegt nogmaals toe dat PS van hem de visie op bedrijfsvoering zullen ontvangen.

De voorzitter sluit onder dankzegging voor ieders komst en inbreng de vergadering.